

Mahmut Celâlettin Paşa ^[1]

XIX

Yazan : Necip Aksop

Masraf Muhasebecisi Aziz efendinin oğludur. 1254/1839 da İstanbulda doğmuştur. Sıbyan mektebinde, Bayezit Rüştiyesinde, Darulmaarifde okumuştur. Sultan Abdülmecidin huzurunda iki defa yapılan intihabında gümüş, altın mükâfatları kazanmış mektepte iken akrabasından Enderun Hocası Mustafa Şakir efendiden de ayrıca arapça okumuştur.

1269/1852 de Mecidi Valâ Mazbata odasına dahil ve bir sene sonra 250 kuruş maaşa nail olmuş, 1274/1852 de uhdesine Rabia rütbesi tevcih olunarak Meclisi Valâ Maliye Cemiyeti Başkâtipliğine, birkaç ay sonra da Mazbata Odasının Mühimme kalemine nakil ile 1861 tarihine kadar orada bulundu. 1279/1863 de Meclisi Valâ Başkâtipliğine tayin ve ertesi sene rütbesi Ulâ Saniliğine terfi ve Üçüncü Mecidi Nişanı ile de taltif olundu. 1284/1863 de yeni teşkil olunan Şurayı Devlete Başkâtiplik inzıمامı ile aza oldu. Safer 1287/1870 de Balâ rütbesile Dahiliye Müsteşarlığına tayin ve yine o sene Şevvalinde 1871 de Amedciliğe nakledilmiş ve aynı sene Cemaziyelahir

[1] Sayın Mehmet Zeki Pâkalının henüz basılamıyan (Sicilli Osmanî Zeyli) adlı eserinin ikinci cildi, Son Asır Türk Şairlerinin C. 2. S. 207, Meşhûr Adamlar C. 1. S. 204.

1288 de azlolunmuştur. 1289 Zilhiccesinde Adliye Nezaretine merbut Muhakemat Dairesi Azalığına, 1292 Zilkadesinde ikinci defa Amedciliğe tayin edildi. Bir sene sonra birinci rütbe Mecidi Nişanı ile taltif olunduğu halde arası çok geçmeden azledildi. İki ay kadar açıkta kaldıktan sonra Şurayı Devlet Tanzimat Dairesi Azalığına tayin, 2/Rebiülâhir/1297/1880 de İkinci Reisliğe terfi edildi. 22/Zilhicce/1298 de Vezir oldu. 16/Şaban/1302 de İkinci Reislik uhdesinde kalmak üzere Umuru Nafia Komisyonu Azalığına memur edildi. Bu esnada bazı tahkikat için Girit ve Sisama gönderildi. 10/Rebiülâhir/1305 de Maliye Nazırı olup o sene Zilhiccesinde/1288 de infisal etti. 1307 Rebiülâhirinde ikinci defa Şurayı Devlet Tanzimat Dairesi Reisliğine tayin edilmişse de kabul etmemiş ve 10000 kuruş mazuliyet maaşı bağışlanmıştır. 1307 Cemaziyelâhirinde Hüdavendigâr Valisi olmuş, 1309/1891 Muharreminde Ticaret ve Nafia Nazırlığına tayin ve müteakiben Vali Vekâletile Giride izam olundu. 1312 Muharreminde Turhan Paşanın Valiliğe tayini üzerine 1313/1895 Cemaziyelâhirinde ikinci defa Ticaret ve Nafia Nazırı oldu. 1315 Cemaziyeşevride Ziraat Bankası Umum Müdürlüğü de ilâveten uhdesine verildi. 1316/1898 Muharreminde İmtiyaz Nişanı ile taltif olundu. Yapılan ameliyatı müteakip 7/Ramazan/1316 (19/İkincikânun/1899) da ölüp Beşiktaşta Yahya Efendi Tekkesi Mezarlığına gömüldü.

Mahmut Celalettin Paşa, zamanının en meşhur Münşilerinden sayılır, yazdığı mazbatalar daima meşk ittihaz olunurdu. Aynı zamanda Şair ve Musiki şinası idi. (Şefikname), (Ravzatülkâmilin) adile bir şerh yazdığı gibi Manzumelerinin bir kısmı Giritte iken (Divançei Mahmut Celâlettin Paşa) namile bastırıldı. En mühim eseri (Mir'atı Hakikat) tır. Vaktile iki üç cüz'ü basılan bu tarihî eserin tamamı 1908 Temmuz inkilâbını müteakip üç cild olarak basıldı.

Fotoğrafı Bursa Belediyesi Salonundaki Şehir Şeref levhasına talik

edilen Valilerin ikincisi olan Mahmut Celâlettin Paşanın Valiliği zamanında Bursada yapılan işlerden bir kısmı:

1 — Sanayi Mektebi ile hastahane olan sahanın bir kısmı istimlak edilerek Mektebin halâ yatakhane ve sınıfları olan bina,

2 — Dokuz kubbeli iken 11/Cemaziyelâhir/1271 (9/Şubat/1854) de Bursada vukubulan, bir çok yerleri ve eserleri yıkan büyük zelzelede yıkılan Hisardaki Şehadet Camisi iki kubbeli olarak.

3 — Ziraat Mektebi ile Askeri Mektebi, Mülkiye İdadisi.

4 — Mahmudiye caddesi, Bursa—Karacabey (Mihalıç) yolu V. S.

5 — Mahmut Celâlettin Paşanın Bursada bulunduğu müddet içinde söyledikleri manzum tarihlerle gazellerden 25 i (Bursada Feraizcizade Matbaasında 1305 den 1309 tarihine kadar intişar eden ilmî, edebî) Nilüfer Mecmuasının 41—58 sayılı nüshalarına geçirilmiştir. Uludağ Dergisi bunları aynen nakle müsait olmadığından görmek isteyenlerin Halkevi Kütüphanesinde bulunan bir cilt (60 sayı, 764 sahifelik) Nilüfer Koleksiyonuna müracaat etmeleri rica olunur.

NOT : Gelecek sayıda XX inci Vali Ahmet Münir Paşa yazılacaktır.

